

Gedachtewisseling van 2 juni 2022 – antwoorden op de schriftelijk ingediende vragen van de Open Vld-fractie

- Vanuit de VDAB en andere organisaties zijn er inspanningen gedaan om de Oekraïense vluchtelingen aan een job te helpen. Welke zijn de concrete resultaten daaromtrent tot nog toe, meer bepaald:

- 1) Welke initiatieven heeft de VDAB inmiddels ontwikkeld en uitgerold om de toeleiding van Oekraïense arbeidskrachten prioritair toe te leiden naar een job in het algemeen en de knelpuntsectoren in het bijzonder?

VDAB werkt zoveel mogelijk via haar bestaande kanalen. Het schema in de presentatie toont hoe dit gebeurt. Ook initiatieven als #werkplekvrij moeten helpen om Oekraïners naar een job toe te leiden. Ik verwijs ook naar de landingspagina die bij VDAB ontwikkeld werd naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne: <https://www.vdab.be/werken-als-nieuwkomer>

We zien dat de meeste vacatures die onder de hashtag #werkplekvrij worden gemeld in de schoonmaaksector zijn. Daarnaast zien we ook heel wat vacatures in de horeca. Deze sectoren staan gekend als sectoren met grote knelpunten.

- 2) Hoeveel Oekraïense vluchtelingen zijn momenteel aan het werk?

280 Oekraïense tijdelijke beschermden (van de 1.699 die op dit moment bij VDAB zijn ingeschreven) hebben in Vlaanderen sindsdien al werkervaring opgebouwd. Op dit moment zijn er nog 187 aan de slag. We zien dat er vaak met tijdelijke contracten gewerkt wordt. Dit is vaak ook een bewuste keuze van de werknemer zelf.

- 3) In welke sectoren en met welk statuut (interim, seizoensarbeid, contract bepaalde duur enzovoort)?

50 tijdelijk beschermden werkten via uitzendarbeid. Voor de andere statuten worden geen gegevens bijgehouden. Opgemerkt dient te worden dat dit gaat over personen die zich ingeschreven hebben bij VDAB. Sommige Oekraïense tijdelijke beschermden vinden zonder tussenkomst van VDAB een job.

- 4) In welke mate is de VDAB erin geslaagd om Oekraïense vluchtelingen te kunnen toeleiden naar knelpuntberoepen?

We zien dat er heel wat Oekraïners aan de slag gaan in de horeca of schoonmaaksector. Op dit moment werkt VDAB in haar rapportages op basis van sectoren, dus niet op niveau van beroep. In de toekomst zullen deze rapportages uitgebreid worden zodat er ook monitoring op niveau van beroep mogelijk zal zijn.

5) Hoeveel Oekraïens vluchtelingen zitten momenteel in een opleiding of activeringstraject?

Opgelet onderstaande cijfers betreffen de periode tot eind april 2022.

Totaal aantal acties en unieke bereikte personen per soort actie		
Indeling acties	Aantal acties	Unieke personen
1) Nederlands voor anderstaligen	305	149
2) IBO	10	10
3) Jobcoaching	1	1
4) TWE	6	6
5) Bemiddeling door partners	1	1
6) Competentieversteking	10	7
7) Persoonlijke dienstverlening	403	374
8) Andere intensifierende acties	32	19
Total	768	496

- Vanzelfsprekend moeten we aandachtig blijven voor mogelijke misbruiken van goedkope arbeidskrachten via zwartwerk.
 - a) Hebben de sociale inspectiediensten wat dat betreft extra en gerichte controles gedaan?
 - b) Zo ja, hoeveel en waar?
 - c) Welke waren hiervan de resultaten?

Sinds deze week worden gegevens uitgewisseld met de RSZ, zo kan de Vlaamse Sociale Inspectie op structurele manier haar inspecties plannen. Desalniettemin werden al vijf inbreuken vastgesteld. De komende weken en maanden zullen de acties van de Vlaamse Sociale Inspectie op kruissnelheid komen. Doelstelling is om 500 controles uit te voeren.

- Een bijzondere opportuniteit voor de inschakeling van Oekraïense vluchtelingen is de seizoensarbeid. Samen met de federale staatssecretaris voor Asiel en Migratie heeft de vorige minister van Werk Crevits op 25 februari 2022 besloten dat seizoenarbeiders uit Oekraïne die in ons land zijn langer hier kunnen blijven nu hun thuisland in staat van oorlog is. Het ging over 458 seizoenarbeiders uit Oekraïne. Hun arbeidskaart die normaal gezien geldig is voor de duur van de oogst werd verlengd tot 100 dagen. Ondertussen zijn we drie maanden verder en dreigt dat contingent dagen op te drogen of is het al helemaal ingevuld.
 - a) Hoe gaat men nu met de toestand om?
 - b) Worden extra maatregelen genomen om die mensen in de seizoensarbeid aan de slag te houden?
 - c) Wordt hierover samen met de federale minister van Werk gezocht naar pasklare oplossingen?

Personen die voor het begin van de oorlog uit Oekraïne aan de slag waren in Vlaanderen in de seizoensarbeid, hadden een arbeidskaart nodig. Vlaanderen is bevoegd om de looptijd van de arbeidskaart te bepalen. Daarnaast heeft elke seizoenarbeider (dus ook een seizoenarbeider met de Belgische nationaliteit) een plukkaart nodig. Deze laat toe om 100 dagen per jaar (normaal gezien is dit 65 dagen, maar dit is uitgebreid wegens de coronacrisis) te helpen in de oogst. De geldigheidsduur van de plukkaart is een bevoegdheid van de federale minister van Sociale Zaken. Ik heb hem gevraagd om voor dit jaar de plukkaart uit te breiden tot 200 dagen. Voor seizoenarbeiders met het statuut tijdelijke bescherming betekent dit dat ze 200 dagen kunnen helpen in de oogst. Voor seizoenarbeiders met een arbeidskaart zal op dat moment de arbeidskaart ook verlengd worden voor de duurtijd van de plukkaart.

- Dinsdag 1 maart 2022 heeft een Interministeriële Conferentie (IMC) plaatsgevonden met de bevoegde ministers van de gewesten en de gemeenschappen om hen te informeren over de uitdagingen in verband met de

ontvangst van Oekraïners en om gezamenlijke inspanningen te doen om hen te integreren in het dagdagelijkse leven. Dat gaat onder meer over onderwijs en huisvesting, maar ook de integratie op de arbeidsmarkt.

- a) Zijn er inmiddels nog zulke overlegmomenten geweest?
- b) Zo ja, wanneer en wat hebben die opgeleverd?
- c) Zijn er nog nieuwe overlegmomenten gepland?
- d) Zo ja, wanneer en welke zijn de belangrijkste agendapunten?

Specifiek voor het luik arbeidsmarkt hebben geen IMC's meer plaatsgevonden over Oekraïne omdat de voornaamste bevoegdheid (activering) bij de deelstaten zit. Wel vindt er geregeld een COFECO plaats waaraan ook Jeroen Windey als hoofd van de Vlaamse Taskforce deelneemt.

- In Nederland blijken heel wat Oekraïense vluchtelingen moeilijk aan een baan te geraken wegens een administratief akkefietje. Meer bepaald kunnen ze geen bankrekening krijgen omdat hun paspoorten in het Cyrillisch geschreven zijn, waardoor die documenten niet aanvaard worden. Wie geen bankrekeningnummer kan openen, kan ook niet starten met een job daar. Komen de Oekraïense vluchtelingen bij ons ook dergelijke administratieve obstakels tegen die hen verhinderen een job te kunnen aanvaarden? Zo ja, welke? Wordt er werk gemaakt om die drempels weg te werken?

Op dit moment zijn er mij geen dergelijke obstakels bekend. De intake gebeurt op de Heizel door Fedasil, zij hebben ervaring met het werken met identiteitsdocumenten die in het buitenland zijn afgeleverd en soms in een ander geschrift zijn.

Bij het begin van de crisis was het voor werkgevers niet altijd duidelijk dat ze een tijdelijk beschermde met een voorlopig verblijfsdocument (bijlage 15) konden tewerkstellen. Dit document wordt afgeleverd in afwachting van de elektronische A-kaart. De bijlage 15 volstaat ook om een bankrekening te openen. De bankensector heeft dit zo ook gecommuniceerd.

- Een aandachtspunt op korte termijn: veel van de vluchtelingen in de eerste golf zijn vrouwen met kinderen. Dat maakt dat ze misschien wel graag aan de slag willen gaan, maar dat ze op problemen stoten inzake kinderopvang.
 - a) Welke initiatieven werden inmiddels ondernomen om dit probleem te ondervangen en om te voorkomen dat deze vrouwen in een niet-financiële inactiviteitsval verzeild geraken?
 - b) En wat met de taalproblematiek? Hoe pakt men dit aan?
 - c) Wordt er gezorgd voor voldoende plaatsen in het onderwijs voor de kinderen, zodat de moeders toch ruimte hebben om overdag aan de slag te gaan?
 - d) Wat met vervoer van en naar het werk?
 - e) Is het aandeel mannen toegenomen naarmate het conflict verder blijft duren?

VDAB stelt samen met de OCMW's (die aan zet komen wanneer er een leefloon wordt uitgekeerd) alles in het werk om Oekraïense tijdelijk beschermde te integreren op onze arbeidsmarkt. Zo worden er bij VDAB taalondersteunende trajecten aangeboden. Ook het Agentschap Integratie en Inburgering speelt een belangrijke rol om Oekraïense tijdelijk beschermde Nederlands te leren. Samen met Onderwijs, Welzijn, Integratie en Inburgering, Wonen enzovoort wordt er gezorgd voor een warm welkom in onze maatschappij. Voor maatregelen specifiek voor deze beleidsdomeinen, verwijs ik naar mijn collega-ministers.

Het aandeel mannen blijft stabiel op 36%. Belangrijk om mee te geven is dat het hier voornamelijk om minderjarigen gaat.

- De schaarste van grondstoffen en de sterk toegenomen prijzen van grondstoffen en energie wegen op de bouwsector.

a) Heeft dit inmiddels ook al gevolgen voor de timing van de geplande werken?

Vanuit het departement EWI is er geen weet van uitgestelde werken ten gevolge van de toegenomen grondstof- en energieprijzen.

b) Heeft dit ook gevolgen voor het aantal nieuwe opdrachten?

We zien dat deze prijsstijgingen zich – op dit moment – niet vertalen in minder werkvolume in de bouwsector. Op basis van de bouwbarometer van de Confederatie Bouw (1e kwartaal 2022) kan gesteld worden dat het werkvolume binnen de sector nog hoog ligt en de orderboekjes nog normaal gevuld zijn. Ongeveer driekwart van de bevroagde ondernemingen verwacht hun huidige niveau nog op zijn minst aan te houden de komende maanden en ongeveer een derde van de bouwbedrijven meldt volledig volgeboekt te zijn voor minstens het komende half jaar.

c) Welke gevolgen ressorteert dit voor de rentabiliteit van de bouwbedrijven en de werkzekerheid van de werknemers?

Ik deel de bezorgdheid over de rentabiliteit van onze bouwbedrijven. Met de gestegen kosten en inflatie meldt 36% van de bevroagde bouwondernemingen immers een gedaalde rentabiliteit, 40% ziet dit ook in de toekomst verder afnemen.

d) Heeft dit ook al gevolgen voor andere subsectoren van onze economie?

Ik zal deze ontwikkelingen nauw opvolgen met de bouwsector, die inderdaad een centrale rol opneemt in onze economie. Gezien er veel sectoren aan verbonden zijn, is er immers een groot multiplicatoreffect bij een eventuele terugval in deze sector.